

ԱՊՈՆԵ ՊԵՏԵԼԻ
ՇԱՐԺՈՒՄ ՎԵ ԻԼԱՎԷՅ

Պուկարիա Իչին

Սենյիք Բէշին 12 Քր.

Այլը պուր 7 Քր.

ՇԱՐԺՈՒՄ ԻԼԱՎԷՅ

ՄԻԼԻ ՎԵ ՍԻՅԱՍԻ ԿԱԶԵԹԱ

Ետընը ճուստա իրթէսի կիւնէրի նէշը օլունուր :

Редакция на восточномъ

« ШАРЖУМЪ »

— ВАРНА —

Отговорникъ Д-ръ МѢГЖРДИЧЪ ВАРТАНЪ

Rédaction du journal

« CHARJOM »

— VARNА —

ՄԱՔԵՏՈՆԻԱ ՎԵ ՀԱՅԱՍՏԱՆ

Վահչի տիր Մուհամմէտին խալիֆէսի , վէ պէտպարիթ տըր Մաքէտոնիա վէ Հայաստան խրիթի իյանլարը :

Սուլթանն հայլարը գըրադը կիպի մաքէտոնիալըլըրտա գըրադըմագ Իչին բլանլար հազըրլամագտա օլունուրնու Էվրօբա կազէթալարը եազմագտա տըր :

Սուլթանն կէօզիւնէ տիքէն օլմուշ օլան հայ վէ Մաքէտոնիա մէսէլէլէրինի , սուրէթի գաթիյէտէ շարգ մէսէլէսի սըրասընտան գալըրմագ Իչին , տիւնեատա միտի կէօրիւլ մէմիշ ճանիլիքլէրէ թէշէպպիւս իտիպ , եիւզ պիւնլէրճէ ինսանլար գըրադըմըշ տըր :

Սուլթանն զայլթ մահիր պիր ճանի տիր , էկէր ճինայէթլէ ուրը պիր բօման եազըրմագ իճագ իտէրսէ , Սուլթանն Համիտին պիրինճիլիկի գազանաճաղընա ուլա շիւպէ եօգ տըր :

1894 վէ 95 տէ հայլարտա ուլանմըշ օլան սէրպէտիլէթ արգուսունու մահվ իթմէք Իչին . թէսուլար տինիլէլէրի (կրօնական միւլեւանդուլիւն) սօն տէրէճէլէ վարմըշ օլան ֆանտիկ սօֆիթալարը , Հայաստան իչէրիսինէ եօլլարագ , ճամիլէր վէ մէարէսէլէրտէ կիճէ վէ կիւնաիւզ մէճիւլէր եաքալըրըպ , թիւրքլէրի հայլարա գարըշ թահրիգ իթաիւրէն վէ տիւնեատա միտի կէօրիւլմէմիշ գըրկընլար իճրասընա էմր իտէն Սուլթանն Համիտ , պու կիւն տաթի Մաքէտոնիայը գըրադըմագ թէշէպպիւսաթընտա պուլունուր , վէ պու նիյէթէ մէպնի մէշտր ֆանտիկ

մալա Զէքի նամ սօֆիթայը Մաքէտոնիա իչէրիսինէ եօլլարըպ , օլտաքի թիւրքլէրի խրիթիյանլարա գարըշ թահրիգ իթաիւլմէլէշէշալըշըյօր :

Մէրքում սօֆիթա Զէքի , Բրիշտինա վէ Տիւրքուլա արնալուտարընը պաղլանտըրմագ Իչին , միթինկ եաքարագ վէ նիւ վահչի արնալուտարը խրիթիյանլարա գարըշ թահրիգ իթմիշ , վէ պու կիպի միթինկլէր եաքալագ թէքմիլ Մաքէտոնիայը կէզէճէկիւնի պուկար կազէթալարը եազըյօր :

Սուլթանն պու թէշէպպիւսլէլիլէ , եազընտա Մաքէտոնիաաան գան վէ պարուլթ գօգուլարը կէլէճէկի , վէ ինսանլարըն թիւլլէրինի տիքէն տիքէն իտէն մէզալիմի համիտիլէնին մէյաանա չըգտճաղըր գանն օլունըյօր :

Պէրլին ահանամէսինի իմզա իտէն Էվրօբա տէօվլէթլէրի , Հայաստան վէ Մաքէտոնիաաաա ըսլահաթ լազըմ օլունուրնու թասաիգ իթաիւրէն սօնրա , Էվրօբանըն պու սէնէտլինէ կիւվէնէրէք , վաթանլարընըն ըսլահընը թալէպ իտէն էրմէնիլէրի , Սուլթանն Համիտին գըրադըր էսնատէ սէսլըդարմայան Էվրօբա տիրլօմաթլարը , պաղալըմ Մաքէտոնիա Իչին նասըլ խաթիթը հարաքէթ թային իտէճէլէր . պուրտըր բէք մուհիմ տիր :

ՖԵՏԱՅԻ

Ի Խ Թ Ա Ր

Ապօնէ պէտէլինի իրաու իթմէմիշ օլան զաթլարըն պիր ան էվլէլ եօլլամալարընըր բէճա իտէրիգ , զիրա բարայա զիյաաէսիլլէ իգթիզամըզ վար տըր :

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ԽԱՐԻՃԻՑԷ

ԹԻԻՐՔԻՍ

Փետր. 29-ին, Սուլթան Բուս Էլիսի Մ. Ձինելիեֆի երկարագ առաջին խորի, միւս-
գաթ իրմիշ տիր : Պու միւղաքէրէյէ սիյա-
սիւննա (քաղաքագետ.) պէօյիւք էհէմմիյէթ
վէրիլիյոր . միւղաքէրէ էսնասընաա Մաքէտո-
նիա մէսէլէսի առաջին մէվլաի պահա օրուղու
պէյան օրուղույոր : Բուս Էլիսի , Բուս հիւ-
քիւմէթի գօմիթէլէրին առաջինաթընը էյի
նաղարա պագմայաճաղընը սէօյլէմիշ տիր :

— Աճէմ Շահընըն էմրիլէ , Եիւզ Իւս-
թիւ գաթընը օրան պիր գաշ մէսէլէնին թէս-
վիյէսի իշին , սաաղաղամ երկարը ին մուսա-
պէրաթէ պաշտամընը տիր : Պու մէսէլէլէրին
հալ իտիլէճէկինէ թիւրք հիւքիւմէթի բէս-
մէն վաա իթմիշ օրուղուսնաա , Սթամպուլ
Աճէմ սէֆարէթիսանէսի ճիտաի սուրէթաէ
մէսէլէյէ էհէմմիյէթ վէրմէքաէ իմիշ :

— Իւսկիւպաէ կիւնաիւզ կէօղիւ ին սօ-
գաղաա ծաննսօլիշ նամ պուկար բաբաղընը
պիր պուկար ճէհր իթաիկինաէն , պու ճիւ-
նայէթի գօմիթէ թարափընաա իճրա իտիլ-
աիկինի զանն իտիլմէքաէ տիր :

— Սթամպուլ միւղաքէլիֆ տիւլէլի էճնէ-
պիյէ էլիլէրինին սըհհիյէ մէճիսինէ աղա
թալինի մէսէլէսի հաղաղնաա Պապը Ալիյէ
վէրաիլէրի նթմայա ճէվապէն , պիր թաղըմ
իւպաթընը մէյաանէ գօյարագ պու մէսէլէ-
աէ մէճիսին էֆրեարընը սօրմադըղըն սօղ-
բուաան սօղբույա հիւքիւմէթին իսթէտիկի
աաաա ինթիլաա իտիլ , թալին իթմէկէ
հաղաղ օրուղուսնա , Պապը Ալի ճէվապէն
էլիլէրէ պիւրմիշ տիր :

ԹՐԱՆՍՎԱԼ

Ժէնէրալ Ֆրէնչ հէր նէ գաաաղ չալըն-
միշ իտէաէ պօէր Ժէնէրալ Տուէթի էլաէ իթ-
մէկէ , մուվաֆֆաղ օրամամընը տիր :

— Տուէթ , Օրանթը կէլէրէք , Բէր

Թուան էօնիւնաէ ինկիլիզլէր ին գաղաա
պաշտամըն , Լաքին կէրի սիւրիւլիւշ տիր :

— Բէր Թուանաա 12 իքի քիշի եռամիւր-
ճագ խաթաղըղընաան թուլթուլուպ , իքիսի
էօլմիւշ վէ տիկէրլէրի տալի գօրաօն ալթը-
նա ալընմիշ տիր :

— Փետր. 12-ին Քօլէպէրկաէն 20 ֆուր-
աալս ուղագ պիր մէվլաաէ , 200 ինկիլիզ
սիւարի աղքէրինի պօէրլէր ապըգա իթմէք
իսթէմիլէր իտէաէ , սօյրաաան էէթիլէն իմ-
աաա վաաթթաաղըն ինկիլիզ աղքէրլէրի կիւճ
հալ ին գալթուլապիլմիլէր տիր :

— Էսիր թուլթուլմիւշ շաան պիր պօէրին
պէյանընաա աղաղէն , հիւճիւմ իտէն պօէրլէր
1500 քիշի իմիլէր . ինկիլիզլէր Կրանֆօնիէ-
նին թէքմիլ էլաքէքլէրինի տէրաէսթ իթմիշ-
լէր տիր . պուլարա պօէրլէրէ եաղաղմ իթմէք
թէհսմէթիլէր իթհամ օրուղույորաա :

— Ինկիլիզ աղքէրի իշին կէօթիւրիւ-
մէքաէ օրան 70 աթը , 50 քիշիլէք պիր պօէր
էլթէսի զապթ իթմիշ տիր :

— Եռամիւրճագ խաթաղըն , Քաբ էհա-
լիսինէ պէօյիւք էնաիլէյի մուճիպ օրմիւշ տիր
5000 գաաաղ առաջ , մահալի հիւքիւմէթինէ
միւրաճաաթ իտէրէք , խաթաղըն տէվաթ
թիտիլէրէ քէտիլէրինի օրաաա գաղաաղըն
մէմէքէթլէրինէ կիտէճէքլէրինի պէյան ին ,
խաթաղըն էօնիւնիւ աղմագ իշին լաղըմ
կէլէն թէապիլին իճրաաը լաղըմաւնաա տըղ
իթմիլէր տիր :

— Բէրմիշ Կաղէթ նամ ինկիլիզ կաղէ-
թաաը Լահէյ մուսպիլինին ֆրիւկէր ին կէ-
րիւշաիկինի եաղըյոր . Քրիւկէր էվլէլա
պօէր վէ ինկիլիզ մուհաղէպէսինէ նիհայէթ
վէրիլմէք իշին հիշ պիր հիւքիւմէթին վաաը-
թա օրմաաղընը թէսիւֆլէ սէօյլէյէրէք , նի-
հայէթ պօէրլէր նէ վաաթթա ին վէ նէ վա-
գըթ օրուրաա օրուրն , աալալը գաղաաա-
ճագաղընը պէյան իթմիշ տիր : Քրիւ-
կէր սէօղիւնէ տէվաթ ին , Է պէն Շթալի կի-
պի պօէր աղքէրինին պաշտաա կէլէրէք մու-
հարէպէ իտէմէմ , զիրա իսթիլաղըմ , ֆաղաթ
պուրաաա ֆաթիլի օրապիլիլիմ . ֆաթիլաա-
մա կէլիննէ , ճուրն հալինէ չօգ աճըրըմ ,

լաքին վաթանումը տահա զիյանէ աճրլըմ .
գարլըմն էվլատլարը վար տըր , պունլարտան
իքիսի մուհարէպէ մէյասնընտա էօլաիւլէր
իքիսի էսիր թութուլտու , գալան իքիսի տու
խի շիմտիյէ գառադ պէլքի էօլմիւշ տիւր .
չիւնքի իքի այտան պէրի ծնլարտան հիշ մա-
լիւմաթ ալամաուրմ » տէվիշ տիր :

ՉԻՆ

Պօքերլէրին գարլըպլըլարընընա դօ-
մանտա իտէն պէօյիւք մէմուլլարըն ճէզա-
լանմաուրըն իմքէրաթօր Գուան Սու շէօյլէճէ
թային իթմիշ տիր . բրէնա Շուանկըն նէֆ-
սինէ սուի գառա իթմէսի . բրէնա թուան վէ
Լույուն սիւրկիւնիւ . Եիւհիէնին իաումը .
թուանկ Չուսիանկ , Եին Եուհիէն , Չասուքիւ-
նըն իւլթպէլէրինին ուլընմաուր . վէ էօլմիւշ
օլան ցիու թօնկ վէ Գանկ ֆամիլեալարընըն
իմքէրաթօրուն պիլծիւմլէ իհոանլարընտան
մուհրում իսիլմէսինտէն իպարէթ տիր :

— Իմքէրաթօր , յունվար 29 թարիխի
պիր ֆէրմանլա Չինիստանըն ըսլահաթա լիւ-
զումը օլտուղունու պէյան իտէրէք , Չինիս-
տանը պէտէվիյէթտէն դուրգարմագ խուսու-
սընտա նէ վասըթալարա միւրաճաաթ իթմէք
լազըմ իսէ օնլարըն իճլասը իչին , պիր ըլլա-
հաթ լայիհասը թանգիմինի , վէ պլըր մէճլիս
թէշքիլ իտէրէք վէրկիլէրին ճիհէթի թահի-
լինի , օրաու վէ մէքթպլէրին ըսլահընըն էմը
էմը իթմիշ տիր :

— Բէքինտէն վէլիլէն պիր թէլէկրաֆա
նազարէն , սէֆարէթխանէլէրի մուհաֆազա
իթմէք իչին միւլթէլիֆ առքէրիյէ մէճլիս
հազըրլաուրը , պիր քլան իլէ իմքէրաթօրուն
հէյայընտան սէֆարէթխանէլէրէ գառար ու-
զուն պիր գալէ եարըրմասը իչին , Էրայ վէ սէֆա-
լէթխանէլէր տրասընտա օլան չինլի էվլէրինին
եղգըլպ զապթ իսիլմէսի . ֆրանաըզ վէ Աւ-
ման Ելչիլէրի զաթճն Էրէյի վասի տրադի
զապթ իթմիշլէր տիր : Իթալիա սէֆարէթխա-
նէսի տէնիզ կէօրիւնէն պաղչէ վէ պիւտաուրըն
պիր Կըսմընը զապթ իթաիկիւնի պիւտիւրէն
Թայնզ կազէթասը , շու հալտէ իմքէրաթօր

այիլէսինին Շանիտէ գալմալարընա պիր շէյ
տէմէկէ հազլարը օլմաուրլընը եուզըյօր :

— Շան Լայ Գուան ճիվարընտա պիր գա-
ռապառա , զարարտիտէ օլան կաթօլիլէրինին
7000 թուէլ զարար զիյանընը գառապա էհա-
լիս էօտէմէտիլէրինտէն տօլար , պիր միւֆ-
րիգէ ֆրանսըզ առքէրի մէզքիւր գառապալը
եէր իլէ եէքսան իթմիշ տիր :

— Չին մուրափազըլարընըն , սուէ մու-
գալէլէնամէսինէ գօյաուզլարը իմզա , էվրօ-
բալըլարըն իսթէտիկի թարգաու օլմաուրլըն-
տան , Բէքին տհվաղի եինէ գարլըյօր . Ժէ-
նէրալ վալուէրգէ իմքէրաթօրա գաթի պիր
նօթա եօլլամըլ տըլ . պու հալլէրէ պադա-
րադ իլք եաղըն մուհարէպէնին եէնիտէն
պաշլայաճաղը զանն օլունույօր :

— Սվըստրիա-Մաճալթաթան հիւքիւ-
մէթի թիէն Չինտէ տրադի զապթ իտէճէկի
սէօյլէնիյօր ըմըլ :

ՄՊԱՆԻՍ

Մարիտաէ սիւքիւնէթ հիւքմ իսիյօր իստէ
էթրաֆ քէօյլէրտէ պախուսուս Սէվիլ վէ Վա-
լանտա զարըլըզլըգ տէվամ իթաիկի ճիհէթլէ ,
զապթա զայէթ սըզը թէտպիլէրէ էլէալմըլտըր :

— Մատրիա կազէթալարը , գարըլըզլըգ
հազըրնտա հիշ պիր շէյ եազամայօրլար , չիւնքի
առքէրի թէֆթիշաթ ժէնէրալ Վէյլէրէ այիու
տիր . թահրիգ իթմէմէք իչին պիր շէյ եազա-
մագ լազըմ օլտուղունու պէյան իթմիշ տիր :

— « Բրօկլէօ » նամ կազէթա քիմյէվի պիր
պէնտ նէրշ իթմիշ տիր . պու թէրքիպաթը քիմ-
յէվիյէ աթլարըն էօտիւրէպիլէճէկիւնտէն , պէօյլէ
գարըլըգ վազըթտա էհալիյի պու կիպի պէնտ-
լէր նէշ իթմէսինտէն տօլար մէզքիւր կազէ-
թանըն մուհարէրլէրինի թէվզըֆ վէ մաթպաա-
յը տաիսի մէօհիւրլէմիշ տիր :

ՄԱՃԱՐԻՍՏԱՆ

Պարաբէլա տաիլիլիտէ պիր գաչ իշսիզ
ամէլէ ֆետր . 16 տա , էօյլէնտէն սօնրա թէճէմ-
մըլ իտէրէք շէհրին պէօյիւք սօգալլարը իչէրի-
սինտէ նիւմայիշաթ իճրա իթմիշլէր . պունլարըն
հերաիւնի կէօքիւսլէրի իւզէրինտէ պիրէր քեա-
ղըմ իսթիւնտէ « Էքմէթ , իշ , հազըլմըզ » իպա-

բէլէրի ետպըը իմիշ: Իշծիւէր եօլ իւզէրինտէ օլան սիւքքեանլարա հիւճիւմ իթաիքլէրինտէն լիւքքեանճըլար գօրգուպ տիւքքեանլարընը գաբամայա մէճպուր օլմուշլար տըր: զապըթա եէթ իշէրէք իշծիւէրի պէօյիւք գօրլուգլա սաղը- տա պիւմիշ տիր: պու գարըշըգլըգլար սէպէպի իլէ պիր չօպ ատամլար տէրտէսթ իտիւմիշ վէ 16 քիշի տախի աղըրճա եարալանմըշ տըր:

ԲՈՒՍԻԱ

Փետր. 14 է գատար Պաքուտա 11 ատամ վէ 7 չօճուք լիւլէրի եղընթը ալթընտան չըգարը- մըշ տըր:

— Շըմալը Բուսիատա էնվայը ճիւնայէթ վէ իւրսըզլըգ իտէրէք էնալիյի գօրգութմուշ օլան Գօթա Կօպալի նամ շաքի, տէրտէսթ օլուն- մուշ տուր:

ՀԱՎԱՏԻՍԱԹԸ ՏԱԽԻԼԻՑԷ

ՊՈՒԿԱՐԻԱ

Սօփիա բուս էլէիսինին թէէնիւրիլէ, Սա- ռաֆօֆ մաքէտօնիա գօթիթէսի բէյասէթինտէն իսթիֆա իթմէք նիյէթինտէ օլտուղունու «Թան» կաղէթասը եաղըյօր:

— Մուվազգաթ հէյէթի վիւքէլա բէիսի Մ. Բէթրով, թէճէմմիւ իտէճէք սօպրանիյէտէ էք- սէրիյէթ գազանմասըղը կիպի, պաշգա բարթի- լէրլէ պիւրլէշէրէք իճարայի մէմուրիյէթ իթմէք իսթէմէտիկինտէն, իսթիֆա իթմիշ իսէտէ, բրէնա Պօրիս հազրէթլէրինին խասթալըղը իլէ օղրաչան Ֆէխ. Բրէնա Ֆէրտինանտ հազրէթլէրի մուճայլէնտէն պիր վազըթ տահա մէմուրիյէթտէ տէվամ իթմէսինէ բէճա իթմիշ տիր:

— Բրէնա Պօրիս հազ. ահվալը սըհիյէսի պիր ազ էյիլիյէ մէյեալ կէօրիւլտիւկիւ ճիհէթ իլէ, Ֆրտնաստան չաղըլմըշ օլան աթֆալ խասթալըղլարը թապիպի ավտէթ իթմիշ տիր:

— Ասքէր կիպի թալիմ էօյրէնէրէք սիլան աթմայը արգու իտէն էհալիյի էօյրէթմէք իչին, թէշթիլ օլունմուշ օլան չիւքթիթ, տախիլիյէ նէ- զարէթի լաղլընը իսթէտիկի ճիհէթլէ, մէզքիւր չիւքթիթ ազալարընտան 1000 քիշի գատար հա- զըր օլտուղու հալտէ, Փետր. 2 տէ Սօփիատա Սլավէյքօֆ սալօնուտա պիր միթինկ թէշթիլ իտիպ, չիւքթիթ լաղլ իթմէյէրէք թաստիգ իտիլմէսինի հիւքիւմէթտէն բէճա իթմէյէ գա- րար վէրմիշ տիր:

— Մէպուսան ինթիխապը էսնասընտա Ֆի- լիպէտէ իքի քիշի. էլէշնիճա քէօյիւնտէ, Գար- լօվատա, էսիկ Զաղրատա, Թաթար Բազարճըղ- տա վէ Գէսարէվա շէհիւրլէրինտէ պիրէր քիշի գարըշըգլըգ սէպէպիլէ վէֆաթ իթմիշ տիր:

— Նըլպաշընտա թանդիմ օլունան սթա- թիթիկէ նազարէն, Սօփիատա 76,562, Ֆիլի- պէտէ 37,856, Վառնատա 31,016 վէ Ռուսճուք- տա 29,435 նուֆուս օլտուղու անլաշըլմըշ տըր:

Ա.Զ.Գ.Ա.ՅԻՆ

Իքի սէնէտէն պէրի Թաթար Բազարճըղտա իճրայի մէմուրիյէթ իտէն Գէորգ Մ. Վ. Նալ- պանտեան, պիր գաշ քիշինին քէնտիսինէ իթ- տիքլէրի հաքարէթէ թէհամիւլ իտէմէյէրէք, իս- թիֆասընը պիր գաշ տէֆա բաթրիքիսանէյէ եօլլամըշ իտի. մուճայլէյի վարդապետ սօն տէֆաքի միւրաճաաթը իւզէրինէ իսթիֆասը գապուլ օլունուպ, կէրինէ Տ. Յովհան քահա- նայ Տէր Պօղոսեան եօլլանմըշ տըր. վէ Նալ- պանտեան հայր սուրը տախի միւնասիպ պիր եէրէ թային օլունմասընը Այցեղու Հովիւէ հէ- վալէ իտիւմիշ տիր:

— Էվլէլէր Բէնչչէնպէ կիւնիւ Վարդանանց Միլլէթ եօրթուսու օլտուղունտան, քիլիսէ խի- թամընտա մունթազամ պիր հանդէս իճրա օլուն- մուշ վէ մէքթէպ տնօրէնի միւնասիպ պիր նութգլա Վարդանանց նահատակլարընը մէտի ու սէնա իթտիկի կիպի, աշակերտլէրի թարաֆըն- տան նութգլար վէ երգլէր սէօյլէնէրէք զիյնէթէ խիթամ վէրիւմիշ, վէ էհալի խօշնուտ եիւրէք իլէ տաղըլմըշ տըր:

— Բազար իրթէսի կիճէսի ժամըմըղտա իճ- րա օլունտան պիր պսակ ալինինտէ, լուսարար իլէ դպրապետ վէքիլի պիր տիրացու արասըն- տա չապիկ իչին նիզա զուհուր իտիպ, դպրաց դաս օտասը քիլիտինին գըրըլաղը կիպի, պիր թաղըմ միւնասիպէթսիգ հալլէր վուգու պուլ- տուղու պիլտիրիլտիկի ճիհէթլէ, դպրաց դասըն օտասընը քիլիտի նէ՝ իչին գըրըլաղը, վէ գըրանըն քիմ օլտուղունու թահգիգ իլէ բէսմէն պիլտիրիլմէսի վէ իճալընըն իճրասը իչին թաղականա միւրաճաաթ իթմէլէրի լաղըմ կէ- լիւր. զիրա ժամ կիպի պիր մահալտէ պու նէվի գալկա վէ նիզալարա սէպէպ օլանլար էյի պիր նազարլա պաղըլամազ:

Տպարան Արեւիկան, Օ. Բարսեղեանի, Վառնա.
Печатня Оруентаго, Варна.